

Din seria: Mari Duhovnici Români contemporani aflați dincolo de granițele țării...

Despre adevărata rugăciune, care nu trebuie să se sfârșească niciodată

Înterviu cu Părintele Arhimandrit Roman Braga din S.U.A.

Părintele Arhimandrit Roman Braga este un călugăr ortodox român, deosebit de oricare alt monah, pentru simplul fapt că n-a trăit viața călugărească într-un schit sau mănăstire și nici nu a cunoscut altă chilie decât celula închisorilor comuniste dar mai ales „cămara cea de sus a inimii”!... Iar dacă monahismul înseamnă trăirea în Hristos, Părintele Roman a trăit-o din plin pe parcursul întregii sale vieți, datorită smereniei, evlaviei și iubirii de Dumnezeu care l-a stăpânit întotdeauna, calități și virtuți pe care le-a dobândit atât din familie cât mai ales de la călugării din Mănăstirea Condrița, din nordul Basarabiei, în vecinătatea căreia s-a născut la 2 aprilie anul 1922 și a crescut. Ulterior a fost viețuitor al Mănăstirii Căldărușani iar apoi elev seminarist la Mănăstirea Cernica de lângă București, unde a fost, permanent, aproape de Sfântul Ierarh Calinic – Ocrotitorul spiritual al mănăstirii – care-i adăpostește sfintele sale moaște!...

După desființarea acestei școli este transferat la Seminarul Central din București iar ultimul an îl va urma la Seminarul Teologic din Chișinău. Întorcându-se în București, între anii 1943 – 1947 urmează atât cursurile Facultății de Litere și Filozofie cât și cele ale Institutului Teologic.

În anul 1948 este arestat pe motivul că ar fi ajutat un legionar. Trimis la Pitești trece prin toată teroarea „reeducării” dar în întunericul celulei află lumina vorbirii și împăcării cu Dumnezeu. De la Pitești este trimis în lagărele de la „Canal”. Acolo îl întâlnește pe călugărul Evghenie Hulea – o figură de pateric, conform mărturiei Părintelui Roman, care l-a determinat spre a intra, definitiv, în monahism. Este eliberat în anul 1954 dar i s-a impus domiciliu forțat în București și, totuși, în aceste condiții, merge pe ascuns la Iași unde Mitropolitul Sebastian Rusan al Moldovei îl călugărește și îl hirotonește diacon, aici – la Catedrala Mitropolitană – făcând bună misiune, mai ales cu tinerii.

În anul 1959 este arestat din nou, anchetat timp de un an de zile, căutându-i-se învinuiri închipuite, pentru ca până la urmă să fie încadrat în lotul grupului „Rugul aprins” de la Mănăstirea Antim – unde a fost coleg, în anii studenției, cu Părinții Sofian Boghiu, Petroniu Tănase, Nicolae Bordașiu și cu Mitropolitul Antonie Pământădeală al Ardealului. Au urmat închisoarea Jilava, colonia de muncă Balta Brăilei, lagărele din Delta Dunării, cu seferințe grele, dar în același timp cu o companie de elită: Părinții Benedict Ghiuș, Grigorie Băbuș, Sofian Boghiu, Dosoftei Moraru, Tit Moldovan, Felix Dubneac, vestitul profesor Tudor Popescu, omul de cultură Petre Pandrea și alții. Condamnat la 18 ani temniță grea, lucrează până în anul 1964, când la 31 iulie este eliberat cu prilejul grațierii generale a deținuților politici.

De acum înainte începe lungul pelerinaj al ierodiaconului Roman Braga prin toată țara, cunoscut fiind de toți dar și izgonit fiind de către toți din cauza faptului că „avea tinicheaua de coadă!”...

De aici nu urmează, totuși, faptul că toți „inspectorii” de la Culte erau călăi. Așa se face că tot în anul 1964, Dumnezeu îl scoate în cale pe unul din cei „buni” care-i dă Episcopului Oradiei – Valerian Zaharia – aprobarea pentru a-l hirotoni în treapta de preot, eveniment ce are loc cu binecuvântarea lui Dumnezeu în anul 1965!...

La 1 Ianuarie anul 1985 este instalat ca preot la Negrești – Oaș, unde a început o intensă activitate pastoral-misionară și catehetică, duminica la vecernie – cu copiii și tineretul așa încât oșenii îl înconjurau cu dragoste, ba chiar și securiștii nu îndrăzneau să intervină pe față, de teama credincioșilor. Apoi l-au mutat silit, într-o noapte, în localitatea Sârbi – Bihor, iar ulterior, adică în anul 1968 a fost chemat la Patriarhie și trimis ca misionar în Brazilia. În anul 1972 episcopul românilor din S.U.A. – Valerian Trifa - îl cheamă la Vatra – unde își desfășoară activitatea ca stareț și duhovnic al Mănăstirii „Înălțarea Domnului”, iar din anul 1988 se retrage la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Rives Junction, Michigan, SUA.

Cu toate acestea nu a fost scos în evidență decât primul strat al vieții Părintelui Roman. Miezul (ei) duhovnicesc trebuie căutat în anii formării sale spirituale la mănăstirea copilăriei sale din Condrița Basarabiei apoi în anii formării sale intelectuale la seminariile și la cele două prestigioase școli superioare bucureștene, în anii studenției sale petrecuți, alături de elita intelectualității creștine românești care făcea parte din gruparea „Rugului Aprins” dar, mai cu seamă, în perioada modelării și desăvârșirii sale duhovnicești de către mentorul său spiritual – călugărul Evghenie de la „Canal”!...

Orice cinste omenească i s-ar acorda părintelui pentru duhovnicia sfinției sale, sună ciudat deoarece viața sa jertfită, în întregime, lui Dumnezeu nu o poate cinsti decât binecuvântarea Celui Căruia i s-a jertfit!...

Este vrednică de laudă această viață și activitate!... Datorită acestor oameni minunați, spiritualitatea creștină a rezistat. Noi cei de astăzi, luați cu problemele și greutățile cu care ne confruntăm, nu realizăm suficient și bine cât de importantă a fost mărturisirea ce au făcut-o ei pentru Iisus Hristos!...

Mi se pare că pentru generațiile tinere, care nu au trăit ororile comunismului, aceste mărturii nu spun mare lucru. Noi suntem convinși că dacă mai avem astăzi o spiritualitate serioasă, o avem datorită acestor bătrâni cuminți și minunați, din care categorie face parte și Părintele Arhimandrit Roman Braga!... Și pentru a ne folosi, din punct de vedere duhovnicesc, de învățătura Părintelui Roman, am purces, cu a sa învoială, dragoste și binecuvântare la realizarea unui interviu de suflet, pentru care îi mulțumesc în mod deosebit.

Așadar, parcurgând viața, opera, activitatea și biografia acestui părinte îmbunătățit constat, cu uimire și admirație, *tăria lor de caracter și verticalitatea cu care au fost înzestrați acest contemporan al nostru în fața căruia noi nu suntem altceva decât niște oameni supuși vremurilor acestui veac!...*

- Preacuvioase Părinte Arhimandrit Roman Braga, astăzi propaganda în favoarea normalizării anubiilor păcate și patimi are consecințe și efecte profund negative asupra vieții sufletești și spirituale a tinerilor, mai mult chiar decât propaganda ateismului din timpul regimului comunist. Ce măsuri și soluții credeți că ar trebui luate și adoptate pentru ca numărul victimelor așa numitei democrații să fie cât mai mic, cât mai scăzut?

- Întrebarea este interesantă și mi-a mai fost pusă și cu alte ocazii, și ca și atunci vă răspund și dumneavoastră acum, că ar trebui să întrebați guvernul statului (în cadrul căruia lucrați și dumneavoastră) de lucrul acesta. Să știți că tinerii nu sunt vinovați cu nimic că trăiesc în această civilizație și cultură decadentă. Să nu credeți cumva că epoca pe care o trăim noi acum este foarte diferită față de alte timpuri din istoria creștinismului și că ceilalți au fost privilegiați, bucuroși și norocoși că au trăit în altă epocă, iar noi suntem foarte nenorociți că trăim acum, în aceste vremuri. Ce pot spune eu, este să nu așteptați nimic concret de la școli. Eu trăiesc, după cum bine știți, într-o țară în care oamenii își educă copiii acasă, până la intrarea în facultate. Bineînțeles că regimul permite să se dea numai examenele, fără ca profesorul să-l vadă pe copil la cursuri în timpul anului școlar. În America foarte mulți se feresc de scolile publice. În statul Michigan, unde locuiesc eu, un sfert din copii nu se duc la școală, până la studiile superioare, universitare. Cine îi poate învăța mai mult și mai bine pe copii și cine este mai mult interesat de morala lor decât părinții, bineînțeles, dacă ei sunt niște oameni responsabili. Nu știu, nu am auzit ca în România să fie oficializat acest sistem de homeschooling adică școlarizare la domiciliu, acasă.

Știați că în Statele Unite ale Americii există o asociație de tineri care s-au jurat să fie virgini până la căsătoria lor? Ei poartă o insignă pe care scrie: only my wife sau only my husband (adică numai soția mea sau numai soțul meu). Sunt bine organizați, organizează conferințe și dansuri ori diferite spectacole și acțiuni dar sunt oameni care vor să arate și să demonstreze că omul nu este un animal și că se poate trăi în abținere și înfrânare.

În altă ordine de idei, dacă un copil este crescut și educat să spună nu răului, va reuși să depășească ostacolele spirituale și ispitele de acum. Desigur că tensiunea și presiunea este mare, însă constrângerea diavolului a fost mare întotdeauna. Tânărul trebuie învățat să nu dorească ce are celălalt, adică să nu râvnească la bunurile aproapelui său. Colegul și-a luat mașină, vreau și eu una, cel puțin la fel, celălalt are un anumit computer, vreau și eu unul, cel puțin ca acela. Ei, felu acesta de gândire să știți că îl distruge pe om, cultivându-i invidia și egoismul. Trebuie ca tânărul să aibe puterea sufletească și tăria de caracter să spună nu. Cui? Nu păcatului care-l vede pe stradă, ci să spună nu chiar lui însuși. Căci este mult mai greu să-ți spui nu ție însuși, păcatelor tale, patimilor tale, dorințelor tale egoiste și posesive. Aceasta este educația care trebuie făcută. Ea nu s-a făcut niciodată în școală. Pe asta o fac părinții acasă. Nu-i impui și nu-i torni pe gât predici, fiindcă toți s-au săturat de predici, discursuri și toate de felul acesta. Ci îl iei de mână și îl duci la biserică, tu săruți icoana, o sărută și el, îl duci la spovedanie și împărtășanie, te spovedești și împărtășești tu și atunci va face și el la fel.

**Dacă ai prezența lui Dumnezeu în tine, atunci ești într-o stare de rugăciune.
Atunci omul devine rugăciune**

- *Preacuvioase Părinte Arhimandrit, ce să face ca să-L iubim pe Dumnezeu mai mult, ca să-L simțim mai aproape de noi?*

- Trebuie să vorbim permanent cu El. Trebuie să-L simți pe Dumnezeu în tine, nu în afara ta, în exterior, ci în interior, în inima ta, căci inima noastră este nelimitată, infinită deoarece în ea se splășluiește Iisus Hristos începând de la bot. O persoană are niște dimensiuni infinite ale personalității lui; în adânc, în profunzime, fără limită, cu alte

cuvinte persoana umană este veșnică. În adâncul acesta din noi există Dumnezeu, după cum spune Sfântul Apostol Pavel de multe ori că „voi sunteți biserica Dumnezeului Celui Viu”. Deci să nu deturnăm ori direcționăm rugăciunea noastră către un colț ori într-un colț, fiindcă Dumnezeu nu este material ori spațial ca să-L pui într-un colț și să spui: acolo este Dumnezeu! Coborâ-te în tine și adresează rugăciunea în inima ta lui Dumnezeu și vei simți prezența Lui!

Să știi că dialogul, convorbirea cu Dumnezeu îți produce și aduce sentimentul și simțirea aceasta, a prezenței lui Dumnezeu. Spune-I lui Dumnezeu când ți-e foame, când ți-e sete, spune-I lui că te duci la București ori la Oradea, unde ai treabă, spune-i Lui ceva pe drum, arată-I lui Dumnezeu ce frumos este peisajul, ce frumoase sunt florile sau natura. Vorbește cu Dumnezeu de toate și despre toate. Doamne, ce să fac, cum să fac? Uite, trebuie să fac asta și asta; mi-e foame, mă duc să mănânc o bucată de pâine ori să beau un pahar cu apă... Tot ai în minte lucrurile astea, el par la prima vedere copilărești, puerile, însă conversația aceasta cu Dumnezeu se preface, se transformă în rugăciune. Pentru că ce este rugăciunea? Este o permanentă și continuă comunicare a omului cu Dumnezeu, într-un mod cât se poate de natural.

Gândiți-vă ce spunea (tot) Sfântul Apostol Pavel în Epistola sa către Tesaloniceni: „Rugați-vă neîncetat!”. Cum putea el să se roage neîncetat, neîntrerupt, când era o persoană foarte activă? A făcut atâtea biserici, a scris atâtea epistole, a propovăduit „cu timp și fără timp”, a făcut și avea de făcut permanent, atâtea lucruri. Nu putea, nu avea cum să stea tot timpul în genunchi. Drept urmare, la asta s-a gândit el: să ai întodeauna în inima ta sentimentul prezenței lui Dumnezeu. De fapt, Sfinții Părinți în acest fel definesc rugăciunea: ca fiind sentimentul prezenței lui Dumnezeu. Rugăciunea nu este doar atunci când citești din carte. Trebuie spus tinerilor acest lucru. Nu este doar atunci când te rogi dimineața și, gata, am terminat. Sau zici: „ah, nu mi-am terminat rugăciunea”. Păi, rugăciunea nu se sfârșește niciodată.

Nu-i nimic, vorbește cu Dumnezeu copilărește, căci noi suntem copiii lui Dumnezeu. Și vorba asta copilărească cu Dumnezeu îți aduce sentimentul prezenței familiare, intime a lui Dumnezeu în inima ta. Dumneavoastră știți proverbul călugăresc, invocat deseori și de către Părintele Teofil Părăian că „dacă te rogi numai când te rogi, de fapt nu te rogi deloc”. Dacă ai prezența lui Dumnezeu în tine, atunci ești, te afli, într-o stare de rugăciune. Omul devine o rugăciune. Omul are o stare de rugăciune, nu clipe de rugăciune, momente când se roagă și momente când nu se roagă. Ar fi cumplit și groaznic. În concluzie, trebuie să avem tot timpul simțirea lui Dumnezeu. Atunci când spui „Doamne!”, să fii convins și sigur că Dumnezeu Se întoarce cu fața la tine și așteaptă să-I spui ceva. Când ești ocupat, fii atent la lucrul pe care-l faci. Când ai conversații, gândește-te la ce zici. Însă, dacă ai puțin timp, acolo, câteva minute sau chiar într-o conversație cu pamenii, poți să spui: „Doamne Iisuse Hristose, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”; „Doamne Iisuse Hristoase, uită-te la noi, ajută-ne!” sau „Binecuvintează-i Doamne, pe oamenii aceștia!”.

Dumnezeu nu are nevoie de apărarea noastră, El are nevoie de dragostea noastră

- *Preacuvioase Părinte Roman, unii ortodocși merg (și) la catolici ori la protestanți, ba chiar la diferite ramuri monofizite și se roagă împreună cu aceștia. Sfinția voastră ce spuneți, este corect și bine că se procedează astfel?*

- Eu personal nu-i împărtășesc pe cei care duc și se cuminecă la catolici ori pe cei care, în loc să vină la biserica lor, se duc la protestanți, la monofiziți ori în alte locuri. Sfinții Părinți ne opresc și ne interzic să ne rugăm împreună cu ereticii sau schismaticii, dar suntem obligați să ne rugăm pentru acești. Să facem rugăciuni și pentru încreștinarea musulmanilor ori a evreilor. Chiar este necesară o educație făcută copiilor și tinerilor, ca să se roage spre a veni la dreapta credință, cea în Sfânta Treime, pentru a crede în Domnul Iisus Hristos Mântuitorul – ca Dumnezeu și Om, toți cei rătăciți de la adevărata credință. Noi nu trebuie să-i urâm pe cei de altă credință, nu trebuie să ne ducem pe stradă și să ne certăm cu careva dintre ei: că la voi este așa, că la noi este așa și pe dincolo. Un gest ori un fapt ca acesta nu are nici un efect, nici un rezultat bun. Ci, roagă-te pentru ei. De fapt, noi nu convingem și nici nu constrângem pe nimeni să fie creștin. Vedeți, aici suntem în America și îi botezăm pe mulți. În America este un curent al evangheliștilor care se botează mereu, iar ortodoxia crește aici foarte mult. Bapțiștii au universități, metodiștii au universități, colegii, licee, sunt oameni pregătiți, instruiți, deștepti. Ei citesc mult, îi respectă și îi cinstesc pe Sfinții Părinți. Îmi spunea unul care este ortodox convertit acum că „am văzut Sfânta Liturghie descrisă în a doua „Apologie” a Sfântului Iustin Martirul și Filozoful, și am văzut în „Constituțiile Apostolice” vorbindu-se despre Sfintele Taine, despre modul în care se face botezul, nunta, cununia, maslul. Atunci mi-am pus întrebarea: când anume au dispărut toate acestea de la noi? Noi nu le avem. Suntem noi în Biserică în felul acesta, sau nu suntem?”. Este interesant că acest om, și ca el foarte mulți alții, nu s-a oprit nici la catolici, nici în altă parte, ci au venit la noi, pentru că au găsit că Biserica primară, apostolică și cea una este aici, în Ortodoxie.

- *Da, am înțeles că au tecut chiar comunități întregi la Ortodoxie...*

- Adevărat, așa este, au trecut (și) comunități întregi. În Chicago avem două comunități care au trecut la ortodocși cu pastori cu tot. S-au botezat două mii de oameni într-o singură zi. Tot grupul care lucra la educația studenților în universitățile americane, un grup de evangheliști numiți „Campus Ministry”, toți sunt ortodocși astăzi. Au făcut și un film „Come back Home” (Întoarce-te sau revino acasă), când îl vezi începi să plângi. Toți iau Sfânta Cuminecătură din linguriță pentru prima dată și încep să le curgă lacrimile pe obraz. Să-l iubești pe eterodox. Nu poți să-l convingi prin discuție, ci numai Duhul Sfânt îl convinge și îl poate aduce la adevăr. Sfântul Ioan Teologul ne arată că, dacă ne iubim unul pe altul, Dumnezeu este între noi. Numai Dumnezeu poate să convingă și să învingă. Vedem că Domnul nostru Iisus Hristos nu și-a urât vrășmașii, i-a iubit și i-a certat chiar și de pe cruce. Eu recomand ca în toate rugăciunile noastre individuale să nu ne rugăm numai pentru noi și pentru familia noastră ci să-i includem pe toți care nu sunt ortodocși. Chipul lui Dumnezeu este în toți oamenii. Gândiți-vă la fenomenul și revoluția religioasă din China. Aici sunt, conform ultimei statistici, circa o sută treizeci de milioane de creștin așa încât guvernul nu-i mai poate controla, este imposibil. Africa este un continent creștin. Se lasă de mahomedanism cu toată persecuția ce este acolo. Se înmulțesc creștinii în Africa foarte rapid. De aici, de la noi din America, a plecat un grup de studenți în Madagascar, în misiune. Din punct de vedere numeric noi ortodocșii, creștem și ne dezvoltăm și în insula Madagascar. Este un mitropolit de culoare acolo,

Acunda. Africa are mitropolii ei de culoare, episcopii, toți sub ascultarea bisericească a Patriarhiei Ortodoxe a Alexandriei – patriarhiei istorică, are școli teologice și seminarii în Kenya, la Nairobi și în Uganda. Deci se înmulțesc creștinii și aici. Desigur, merg în paralel și catolicii și protestanții – care fac misiune foarte serioasă acolo dar vrea să spun că Africa nu mai este un continent sălbatic.

Sunt fenomene în lume care ne arată că Duhul Sfânt lucrează. Nu trebuie să urâm pe nimeni, chiar dacă unii îl urăsc pe Dumnezeu și credința cea adevărată. Dumnezeu nu are nevoie de apărarea noastră, El are nevoie de dragostea noastră. Iar dragostea noastră față de Dumnezeu trece prin om, chiar dacă acel om este dușmanul tău sau chiar dacă este (și) dușmanul lui Dumnezeu, el are nevoie și mai mult, cu atât mai mult, de iubirea creștinilor.

Tinerii trebuie să înțeleagă că într-o familie lucrurile nu pot merge bine fără ajutorul lui Dumnezeu

- *Preacuvioase Părinte Duhovnic, când este bine să se căsătorească omul? Înainte sau după vârsta de douăzeci și cinci de ani? Astăzi mulți oameni spun că, dacă se căsătoresc prea devreme, își irosesc tinerețea.*

- Depinde de mai mulți factori... te căsătorești când ești matur. Unii sunt maturi la douăzeci și cinci de ani, alții niciodată. Căci unii sunt imaturi și la patruzeci de ani. Căsătoria este o mare responsabilitate. Astăzi trebuie să punem mai mult ca oricând, accentul pe maturitate. Eu nu le recomand să se căsătorească celor care vor după nuntă să se țină de distracții și să avorteze copiii. Sa, și mai grav, să ia contraceptive și tot felul de alte medicamente de acest fel. Cel puțin femeile care au făcut un avort sau două se pot mărturisi complet, dar acelea care iau pastile nici nu știu câți au omorât deja. Divorțul este și el o calamitate. Când te căsătorești îți asumi un sacrificiu, o jertfă. Căsătoria este o cruce, asumată. Iubirea nu este sex, nu este instinct ori plăcere trupească, iubirea este ce spune același Sfânt Apostol Pavel în capitolul 13 la Epistola I către Corinteni: toate le rabdă, toate le îndură, nu este geloasă, iubirea nu caută ale sale, ci ale celui alt... Iubirea nu cade niciodată. Acea este adevărata iubire și dragoste, când poți să mori pentru cineva. Dacă tânărul nu este în stare să moară pentru o fată, aceasta să nu se căsătorească cu el.

Preoții trebuie să se ocupe de educația tinerilor ce urmează să se căsătorească. Să se anunțe cuniile cu trei duminici înainte în biserică. În aceste trei săptămâni preotul trebuie să se întâlnească cu viitorii soți de mai multe ori și să le vorbească despre copii, despre ce înseamnă căsătoria, despre iubirea care trebuie să existe între soț și soție și celelalte probleme referitoare la căsătorie. Lucrurile acestea le știe preotul din propria sa experiență, fiindcă și el este căsătorit, are soție, copii, într-un cuvânt, familie. În America, dacă tinerii nu-și anunță căsătoria cu o lună - două înainte, nici nu îi cunună. Aici, la toate confesiunile există cursuri de căsătorie. Cursurile de căsătorie din Ortodoxie au un specific al lor, nu se potrivesc în toate celelalte învățături de la eterodocși. Tinerii trebuie să înțeleagă că într-o familie lucrurile nu pot merge bine fără ajutorul lui Dumnezeu. Trebuie să li se explice ce înseamnă o familie creștină, să li se arate că este nevoie și de înfrânare sau abținere și de rugăciune. Lucrurile de felul acesta trebuie să li se transmită tinerilor. Dacă sunt ignorați sau neglijați, se pot căsători și la șaisprezece și la treizeci de ani, că tot una este, adică sunt la fel de nepregătiți, fiindcă nu s-a ocupat nimeni de ei ca

să-i învețe, să-i pregătească. Și uite așa apar divorțurile și avorturile. Mă bucur că în România sunt organizații și fundații care luptă împotriva avorturilor. În America sunt milioane de oameni angajați în această luptă. Pe data de 22 ianuarie în toate orașele din SUA se fac demonstrații împotriva avorturilor. La Casa Albă se adună un milion de oameni, iese președintele și le vorbește; chiar dacă el este de acord sau nu cu practica avorturilor, el trebuie să le vorbească.

Fără libertatea spirituală nu poți să guști din libertatea exterioară

- Preacuvioase Părinte Roman Braga, în altă ordine de idei, timpul comunismului ați fost întemnițat întrucât ați făcut parte din mișcarea duhovnicească „Rugul Aprins”, despre care spuneți, mai demult, că i-a speriat pe guvernanții regimului comunist mai mult decât toate centrele de rezistență din Carpați. Care au fost cele mai dificile și anevoioase momente în viața de închisoare? Dar cele mai frumoase și mai înălțătoare?

- Privind acum în urmă, într-un mod retrospectiv, pot spune că închisoarea a fost o binecuvântare. Au fost clipe grele, bineînțeles. Însă, totuși, niciodată n-o să trăim acele momente de intimitate cu Dumnezeu pe care le-am trăit atunci, în închisoare. Când vroiau să ne spurce în Vinerea Mare, asta era o regulă generală a pușcăriilor românești, ne dădeau să mâncăm carne iar noi refuzam, le dădeam gamelele înapoi, neatinsse, pline. Ei, acesta era un moment foarte frumos pentru noi. În noaptea Paștelui și în ziua de Sfintele Paști, ne dădeau varză acră cu apă, că așa erau foarte cinici, doreau să-și bată joc de noi și de credința noastră. Când te băga la carceră vreo trei zile pentru că ai cântat vreo colindă, te simțeați fericiți. Momentele acestea frumoase noi nu le-am mai avut în libertate. Desigur că în închisoare au fost fel de fel de oameni. Cine a fost bun afară, înainte, a fost bun și în închisoare. Și vice-versa. Închisoarea i-a apropiat pe unii oameni mai mult de Dumnezeu, i-a făcut să aibă o inimă mai bună. Acolo, dacă-l aveai pe Dumnezeu în inimă și în lăuntrul tău, nu sufereai, nu erai afectat și nici compromis. Acolo am văzut (și) intelectuali care au căzut, sărmanii, și s-au compromis definitiv și irevocabil; am văzut și țărani simpli, care nici nu știau să se iscălească, dar aveau o frumusețe sufletească și o tprrie de caracter nemaipomenite. Atunci și acolo am înțeles care este și ce este adevărata cultură, autentică, am înțeles că ea nu constă în informația aceasta formală.

Să știți că au fost momente foarte frumoase în închisoare. Tragedia apărea atunci când vedeam cum cădeau intelectualii noștri. La Jilava am stat cu mai mulți miniștri și mă gândeam cum au putut oamenii aceștia să conducă țara, cu această micime de suflet și de caracter, că acolo, săracii, își dădeau arama pe față, povesteau tot. Am văzut un general care a furat ceapa de sub căpătâiul uni țaran, motivând că nu putea să reziste de foame. Închisoarea a fost o școală extraordinară, o școală spirituală. Suferința fizică nu conta, chiar la Pitești, cu toate că aici am fi dorit să murim cu toții, numai să scăpăm de chinurile reeducării. Dar nu ne dădeau voie nici măcar să murim, ne-au luat totul, toate instrumentele cu care ne-am fi putut face rău. Pentru că ideea lor era să nu mori până ce nu te murdărești, până ce nu spui ca ei, să nu mori până ce nu te compromiți. Iar după ce te compromiți poți să și mori, că e totuna.

Fenomenul acesta, din păcate, nu a fost numai în închisoare, ci este și astăzi în afara închisorilor, în lumea postcomunistă, și în România și în America. Fiindcă diavolul vrea ca noi să ne compromitem, să ne murdărim duhovnicește și, după aceea, putem să murim, cu totul. În închisorile comuniste ne spuneau: „Nu vă dăm drumul acasă până nu

vă compromiteți. Ca ieșind afară să nu fiți eroi ci lași, după care să scuipe lumea pe stradă”. Tot așa este și în toată societatea de astăzi. Omul care păcătuiește nu se simte bine singur și în aceste condiții vrea să-i atragă și pe alții în păcat și patimă, ca un fel de justificare și pretext pentru conștiința lui ce îl mustră.

- *Cum ați resimțit în închisoare privarea și lipsirea de libertate?*

- Trebuie subliniată și susținută realitatea că adevăratul om liber este acela pe care îl eliberează Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Deoarece libertatea fizică, exterioară, nu contează; nu poți (re)simți această libertate exterioară, dacă nu o ai pe cea interioară, dinlăuntru. În tot timpul închisorii, rugându-te și vorbind cu Dumnezeu, nici nu simțeați zidurile. Să țineți minte că libertatea adevărată este libertatea spirituală. Fără libertatea spirituală, duhovnicească, și vrea să accentuez faptul acesta, nu poți să guști din libertatea exterioară. Dacă nu ești liber de păcat, dacă tu ești rob pasiunilor tale, păcatelor tale, sclavul sexualității, al lăcomiei, al iubirii de argint, al mândriei și invidiei ori egoismului, dacă tu ești robul plăcerilor trupești, poți să ai oricât libertate exterioară, că tot sclav rămâi, pentru totdeauna. De aceea trebuie să ne închinăm întreaga viață, în duh și în adevăr, adică Mântuitorului Iisus Hristos - Domnul și Adevărul, Care Adevăr ne va face pururea și veșnic liberi, și asta pentru că El este Calea, Adevărul și Viața!...

- *Preacuvioase Părinte Stareț, vă mulțumesc foarte mult pentru tot, rugându-vă să ne pomeniți pe toți în rugăciunile dumneavoastră!...*

- Doamne ajută! Cu multă bucurie!...

Interviu realizat de către Stelian Gomboș